

פסקי דין ממו"ר הגאון רבי ברוך יצחק לוי זצ"ל

רב ור"מ "מקור חיים"

מייסד וראש בית הדין לממונות בירושלים

בנידון

פיטורי נו"נ בישיבה

הדין

ראובן שהוא המנהל של הישיבה, קבל את שמעון להיות נושא ונותן בישיבה ומדריך בהשקפה, בלי קביעות זמן ובלי חוזה, ונקבע שכרו ל-\$600 לחודש, וגם דובר ששמעון יעבור מת"א לירושלים והישיבה תשלם את ההפרש משכר הדירה. כעבור זמן מסויים קיצץ המנהל את עבודת שמעון ושילם לו רק \$400 בשביל אותה עבודה חלקית. טוען ב"כ המנהל, שבחודש ניסן הודיע ראובן לשמעון שהוא מפוטר, ומה ששילם לו עד ח' באב היה בתור פיצויים. שמעון מכחיש שהמנהל הודיע לו בניסן שהוא מפוטר. לטענתו עשה את עבודתו המוטלת עליו ואף יותר מזה באמונה ובמסירות, והתלמידים היו קשורים אליו מחמת השפעתו עליהם. ב"כ המנהל טוען שבישיבת ההנהלה הוחלט ששמעון לא מתאים למשרה זו לתלמידים כאלה, ולכן צריכים לפטר אותו כדי לקבל במקומו מתאים יותר לעבודה כזאת, אבל המנהל חס עליו, ואמנם קיצץ את עבודתו למשרה חלקית בכדי שלא ישאר בלי פרנסה, אבל בשום אופן לא ישאר מדריך של התלמידים בהשקפה.

שמעון תובע פיצויים לפי המנהג, וכן תובע להשלים לו את המשכורת ל-\$600 כפי מה שקבעו בהתחלה, וכן את ההפרש לשכר הדירה.

המקורות להלכה

הנה צעלם הדבר אם ההנהלה יכולה לפטר מלמד, צו"ע חו"מ סי' שלג בצ"ח הגולה ס"ק ק מצ"ח דצ"י כתב צעלם תשו' הרא"ש מי ששכר מלמד לבנו לשנה וצ"ח השנה מלא טוב ממנו אינו יכול להזיחו מתחת ידו תוך זמנו כיון שהתחיל צמלאכתו אם אינו פושע צה, ואם חזר צו צעה"צ לריק לשלם לו כל שכרו. וצ"ח סי' רמה סעי' יח: אם יש כאן מלמד לתינוקות וצ"ח אחר טוב ממנו מסלקין הראשון מפני

השני. וצפ"ת שם מציא בשם ס' בני חיי: נראה לדקדק מכאן שאף שכבר היה מלמד כשצא אחר שלומד טוב ממנו מסלקין הראשון. ולכאורה משמע אפילו בתוך הזמן מסלקין את הראשון, דאילו בגמר הזמן יכול צעה"צ לסלק אף בלי טעם "שהשני הוא טוב ממנו", וזה שלא כדצרי הרא"ש. ונראה דלעולם השו"ע דפסק דיכול צעה"צ לסלק את הראשון אם השני טוב ממנו, הוא דין בהל' ת"ת, דודאי לריכוס לקבל מלמד המתאים יותר לתלמידים, אבל הרא"ש מיירי בהל' שכירות דאין יכול לסלק בתוך הזמן של השכירות אם לא שמשלם שכרו משלם.

וצפ"ת שם צסי' שלג ס"ק ו' הציא בשם עטרת נבי ס"ק יב דנוהגין עכשיו שבכל תחילת הזמן רשות צעה"צ לחזור עד ר"ח, בימי החורף עד ר"ח חשון ובימי הקיץ עד ר"ח אייר ותו לא. עכ"ל.

ואשר לפי"ז כיון שלפי טענת צ"כ המנהל אמר לו לשמעון שהוא מפוטר בח' ניסן, אשר לפי המנהג רשות צעה"צ לחזור, אין למלמד שום תביעה, אלא מה שהמנהג אומר לשלם פילוויס, וטוען צ"כ המנהל שאכן שילם פילוויס. אבל לפי טענת התובע שלא אמר לו בח' ניסן שהוא מפוטר אלא רק בח' באב, לריך ראובן המנהל לשלם לשמעון שכרו משלם עד ר"ח חשון, ומלבד זה לריך לשלם לו פילוויס לפי הנהגו. ולפי הכלל שבידינו המוליא מחזירו עליו הראיה שמעון שהוא המוליא עליו להוכיח בעדים שלא אמר לו המנהל שהוא מפוטר.

ונראה בנידון דידן שיש הכחשה בין המנהל הטוען ששמעון אינו שכיר כיון שפוטר בזמנו כנהוג, ושמעון טוען שהוא שכיר, מספקני אם זה בכלל סיי פט בשכיר שנשבע ונטל.

ועדיין לריך בירור אימתי הוריד המנהל את המלמד למשרה חלקית, אם זה היה לפי המנהג שמוצא צעטרת נבי שיכול צעה"צ לחזור בו, ואם זה לא היה בזמן שיכולים לפטר מלמד לריך להשלים עד חשון או עד אייר.

והנה לפי מנהג המדינה שאין לפטר מלמד אלא בהודעה של לפחות חודש לפני סוף השנה, והפיטורין חלים רק מסוף השנה, היינו מאלול, נמצא שעד אלול חייבת ההנהלה לשלם למלמד מלוא משכורתו, לכן אפילו אם באמת הודיע המנהל לשמעון בח' ניסן שהוא מפוטר, אין יכול לפטר אותו באמצע השנה, וחייב המנהל לשלם לשמעון משכורתו עד סוף השנה מלבד הפילוויס. כמו כן מה שנוגע לפיטורין החלקיים חייב המנהל לשלם משכורת מלאה עד סוף השנה.